

Ochrona narodowych dóbr kultury

Kategoria: Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego

Opublikowano: piątek, 27, maj 2016 00:00

Katarzyna Liszka-Michałka

Odslony: 1528

Podczas czerwcowego posiedzenia Zespołu ds. Edukacji, Kultury i Sportu zostanie zaopiniowany projekt ustawy o narodowych dobrach kultury.

Ma on na celu skuteczniejszą ochronę dziedzictwa kulturowego i zwiększenie możliwości odzyskiwania utraconych dzieł.

Projekt ustawy o narodowych dobrach kultury przygotował resort kultury i dziedzictwa narodowego. Implementuje on do polskiego ustawodawstwa dyrektywę UE dotyczącą zwrotu dóbr kultury wprowadzonych niezgodnie z prawem na terytorium państw członkowskich.

Obecnie polskie prawo nie zawiera przepisów regulujących sprawę restytucji. Do tego celu wykorzystuje się uregulowania z prawa cywilnego dotyczące ochrony własności, nie są one jednak dostosowane do specyfiki tego typu postępowań.

Projekt ustawy dotyczy nie tylko zabytków, ale również dóbr kultury, które takiego statusu nie mają. Zawiera też przepisy o restytucji tych dóbr. Odpowiedzialny za tego typu działania - tak jak obecnie - będzie minister kultury i dziedzictwa narodowego. Ma on prawo podejmować działania na terenie kraju i za granicą; projekt precyzuje też przypadki, gdy minister będzie miał obowiązek z urzędu zająć się sprawą. Chodzi przede wszystkim o zabytki wywiezione na stałe za granicę. W projekcie przewidziano także, że minister przy wykonywaniu swych działań może współpracować z jednostkami samorządu terytorialnego, jednakże w samym projekcie nie określono zakresu tej współpracy. Zaproponowano rozwiązanie, że zostanie on określony przez rozporządzenie wykonawcze do ustawy. Takie rozwiązanie jest nie do zaakceptowania, ponieważ zarówno przekazywanie jednostkom samorządu terytorialnego nowych zadań własnych (art. 7 ust. 3 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 4 ust. 3 ustawy o samorządzie powiatowym) jak i nałożenie na samorząd obowiązku wykonywania zadań zleconych (art. 8 ustawy o samorządzie gminnym oraz art. 4 ust. 4 ustawy o samorządzie powiatowym) może zostać uregulowane jedynie na poziomie ustawowym a nie jak zaproponowali projektodawcy w przepisach wykonawczych.

Ustawa wprowadzi definicję dobra kultury: pod tym pojęciem rozumiane mają być nie tylko zabytki, ale i inne rzeczy, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na ich wartość artystyczną, historyczną bądź naukową lub ze względu na ich znaczenie dla dziedzictwa i rozwoju kulturalnego.

Proponowana definicja dóbr kultury obejmuje dwie kategorie. Pierwszą z nich są zabytki (w rozumieniu definiowanym w ustawie o ochronie zabytków) drugą - narodowe dobra kultury.

W projekcie ustawy proponuje się, aby podczas ustalania, czy coś jest, czy też nie jest dobrem kultury kierować się wartością artystyczną, historyczną lub naukową rzeczy lub też jego znaczeniem dla dziedzictwa i rozwoju kulturalnego.

W praktyce oznacza to, że chronione będą także niebędące zabytkami muzealia wpisane do inwentarza muzeum będącego instytucją kultury i materiały biblioteczne należące do narodowego zasobu bibliotecznego. Ograniczeniami wywozowymi zostaną więc objęte także np. niechronione dotąd zbiory sztuki współczesnej, które często są bardzo cenne.

Projekt wprowadza także pojęcie "zbiorów publicznych" i objęcie ich szczególnymi regulacjami ochronnymi m.in. poprzez wydłużenie do 75 lat (zamiast 30 lat, jak to ma miejsce w odniesieniu do pozostałych narodowych dóbr kultury) czasu, gdy może zostać wszczęte postępowanie o ich zwrot. Z

Ochrona narodowych dóbr kultury

Kategoria: Komisja Wspólna Rządu i Samorządu Terytorialnego

Opublikowano: piątek, 27, maj 2016 00:00

Katarzyna Liszka-Michałka

Odsłony: 1528

---

kategorią "zbiory publiczne" zrównane zostają w projekcie ustawy dobra kultury należące do kościołów i związków wyznaniowych. Dyrektywa unijna pozostawia państwom członkowskim dużą swobodę w samodzielnym definiowaniu "zbiorów publicznych".

W projekcie określono też zasady współpracy między polskim ministrem a władzami państw unijnych w postępowaniach restytucyjnych; daje on też możliwość korzystania przez Polskę z procedury uproszczonej restytucji polskich narodowych dóbr kultury ustanowionej w prawie UE oraz pełne wykorzystanie jej instrumentów.

Projekt ustawy przewiduje również wprowadzenie dla firm i osób, które zajmują się obrotem dobrami kultury, obowiązku prowadzenia ksiąg ewidencyjnych oraz ekspertyz przez nie wystawianych.

Projekt wprowadza penalizację utrudniania postępowania o zwrot dobra kultury oraz wwozu dóbr kultury wyprawzonego z naruszeniem przepisów karnych z innych państw członkowskich UE.